

Ιστορικός αναλφαβητισμός (Μαριάννα Τζιαντζή)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : Δεκεμβρίου 21, 2006

"Χάρη στο Διαδίκτυο και τα κινητά, η επικοινωνία διευκολύνεται αφάνταστα, όμως η επιταχυνόμενη ευκολία συχνά λειτουργεί σε βάρος του δομημένου λόγου, του λογικού επιχειρήματος. Αναρίθμητες σκόρπιες εικόνες, ειδήσεις, διαφημίσεις και υποσχέσεις, «προσφορές» και δυνατότητες μας κατακλύζουν, αλλά πολλές φορές δεν έχουμε τα στοιχειώδη θεωρητικά εργαλεία για να τις αξιολογήσουμε, ούτε ένα ιστορικό πλαίσιο αναφοράς για να τις εντάξουμε και να τις ερμηνεύσουμε. Ο υποκειμενικός χρόνος εκτοπίζει τον ιστορικό χρόνο και συχνά καταλήγουμε σε έναν στυγνό συμφεροντολογισμό, συχνά πασπαλισμένο και με ψηφιακή μεταφυσική."

Το φάντασμα του ιστορικού αναλφαβητισμού πλανιέται πάνω από τα αμερικανικά πανεπιστήμια. Αυτό φανερώνει μια πρόσφατη, μνημειώδους κλίμακας μελέτη του Πανεπιστημίου του Κονέκτικατ, που διεξήχθη για τη μέτρηση των γνώσεων των Αμερικανών φοιτητών γύρω από την ιστορία, τους θεσμούς και τη διεθνή θέση της χώρας τους (βλ. www.americancivilliteracy.org). Το δείγμα ήταν 14.000 φοιτητές από 50 κολέγια και πανεπιστήμια, οι οποίοι απάντησαν σε 60 ερωτήσεις. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ύστερα από τέσσερα χρόνια σπουδών, για τα οποία κάθε φοιτητής πληρώνει περίπου 200.000 δολάρια κατά μέσο όρο, οι απόφοιτοι γνωρίζουν για την αμερικανική ιστορία μόλις 1,5% περισσότερα απ' ό,τι οι πρωτοετείς. Σε αρκετά από τα πιο ακριβά και φημισμένα πανεπιστήμια (Μπράουν, Τζορτζτάουν, Γέιλ), οι τεταρτοετείς γνωρίζουν λιγότερα και από τους πρωτοετείς, δηλαδή έχουν ξεχάσει και αυτά που έμαθαν στο Λύκειο. Το φαινόμενο αυτό αποδίδεται με τον όρο «αρνητική μάθηση» και οι άμεσες επιπτώσεις της, σύμφωνα με την έρευνα, είναι η συρρίκνωση του ενδιαφέροντος για τις δημόσιες υποθέσεις (αποχή από τις εκλογές, απροθυμία για εθελοντική κοινωνική προσφορά και πολιτική δράση).

Ο ιστορικός αναλφαβητισμός γεννά τον αρνητικό πολίτη που, αν και υπερ-δικτυωμένος, παραμένει εγκλωβισμένος στο ατομικό του σύμπαν. Πρόκειται για ένα διεθνές φαινόμενο που δεν οφείλεται αποκλειστικά στην υπερ-εξειδίκευση, για μια μοντέρνα μορφή ακοινωνησίας που οδηγεί σε έναν παγκοσμιοποιημένο επαρχιωτισμό, σε μια πρωτόγονη αντίληψη για τον κόσμο και το χρόνο.

Χάρη στο Διαδίκτυο και τα κινητά, η επικοινωνία διευκολύνεται αφάνταστα, όμως η επιταχυνόμενη ευκολία συχνά λειτουργεί σε βάρος του δομημένου λόγου, του λογικού επιχειρήματος. Αναρίθμητες σκόρπιες εικόνες, ειδήσεις, διαφημίσεις και υποσχέσεις, «προσφορές» και δυνατότητες μας κατακλύζουν, αλλά πολλές φορές δεν έχουμε τα στοιχειώδη θεωρητικά εργαλεία για να τις αξιολογήσουμε, ούτε ένα ιστορικό πλαίσιο αναφοράς για να τις εντάξουμε και να τις ερμηνεύσουμε. Ο υποκειμενικός χρόνος εκτοπίζει τον ιστορικό χρόνο και συχνά καταλήγουμε σε έναν στυγνό συμφεροντολογισμό, συχνά πασπαλισμένο και με ψηφιακή μεταφυσική.

Πριν από έναν αιώνα, στο πάμπτωχο κουρδικό χωριό του Γιασάρ Κεμάλ κανείς δεν ήξερε γραφή και ανάγνωση, όμως όλοι γνώριζαν και τιμούσαν τους πλανόδιους ποιητές, τους παλιούς και τους νεότερους ραψωδούς. Σε εκείνο τον θύλακα του προφορικού πολιτισμού, ακοινωνήτη και ανεπρόκοπη θεωρούσαν τη γυναίκα που δεν μπορούσε να συνθέσει ένα έμμετρο μοιρολόι ή δεν είχε αποστηθίσει ένα μοιρολόι, αφού το ίδιο το ποίημα ήταν έκφραση της ιστορικής συνέχειας και της συλλογικότητας.

Στις μέρες μας, ο εκπαιδευτικός ουρανός βρέχει πτυχία, προσόντα, δεξιότητες για όλους όσοι έχουν θέληση και χρήμα για να τα αγοράσουν. Ο Αη Βασίλης υπόσχεται να φέρει και στον τόπο μας τα «μη κρατικά πανεπιστήμια, όπως ήρθαν τα «μολ» και τα «μούλτιπλεξ», τα σουηδικά επιπλάδικα και τα τηγανητά κοτόπουλα του Κεντάκι, όμως θα άξιζε να αναρωτηθούμε αν τα ιδρύματα αυτά θα μεταδίδουν γνώσεις ή θα παράγουν –και αυτά– νέες στρατιές επαγγελματικά «καταρτισμένων» αλλά ιστορικά, ποιητικά, πολιτικά και κοινωνικά αναλφάβητων πτυχιούχων.

(Πηγή: "Καθημερινή" 17/12/2006)